

آسیب به سر عبارت است از ضربه به سر همراه یا بدون کاهش هوشیاری یا سایر علائم قابل مشاهده.

بیماران ضربه به سر چه کسانی هستند؟

سر شایع ترین محل وارد آمدن صدمه بوده و ضربه به سر شایع ترین علت بستری و مرگ و میر ۵۰-۴۰٪ بیماران تصادفی می باشد. شایع ترین نوع صدمات به سر را تصادفات رانندگی و سقوط از ارتفاعات تشکیل می دهد و همچنین تعداد زیادی که جان سالم به در می برند دچار عوارض ماندگار عصبی می شوند که با شناخت نوع صدمات احتمالی و نیز برخورد صحیح و سریع با آنها می توان این عوارض را به طور چشمگیری کاهش داد.

۵۶٪ موارد مرگ و میر حاصل از ضربه به سر در اثر ضایعات موضعی و ۲۴٪ موارد نیز مربوط به ضایعات منتشر مغزی است.

بسته به ماهیت ضربه زخم های باز همراه با خونریزی و زخم های بسته با ایجاد خونریزی مخفی می باشد.

صدمات وارد به سر به ۳ دسته تقسیم می شوند:

۱. آسیب به پوست سر
۲. شکستگی استخوان جمجمه
۳. صدمات نسج بافت مغز

علائم شایع

علائم به گستردگی صدمه بستگی دارد ولی تورم در محل صدمه دیده دلیلی بر وخامت صدمه نمی باشد.

- خواب آلودگی، گیجی و منگی
- تهوع و استفراغ مکرر
- تاری دید
- اشکال در صحبت کردن
- ضعف عضلانی

- هم اندازه نبودن مردمک ها
- کاهش هوشیاری موقت یا طولانی
- فراموشی
- تحریک پذیری
- سردرد
- خونریزی از بینی و گوش

علائم خطر بعد از ضربه به سر (در ۲۴ ساعت اول)

علل ایجاد ضربه به سر

- ✓ تصادفات رانندگی
- ✓ سقوط از ارتفاع
- ✓ اصابت گلوله یا اجسام نوک تیز
- ✓ زمین خوردن
- ✓ اصابت اجسام سنگین به سر

عوامل افزایش دهنده خطر در صدمه به سر

- مصرف الکل و داروهای روانگردان
- موتورسواری یا دوچرخه سواری بدون کلاه ایمنی
- ورزش های خطرناک مثل بوکس
- اختلالات صرع و تشنج
- عدم استفاده از کمربند در هنگام رانندگی
- در صورت مصرف داروهای خواب آور در هنگام رانندگی

روش های تشخیصی

- از روی علائم ظاهری بیمار که در علائم شایع ذکر شد.
- روی گرافی ساده سر، شکستگی های جمجمه تشخیص داده می شود.
- انجام سی تی یا تصویر گرافی سه بعدی مغز که خونریزی های داخل مغز را نشان می دهد.

عوارض ایجاد شده به دنبال صدمه به سر عبارتند از:

- خونریزی های مغزی
- تورم در بافت مغز
- تکان مغزی
- تشنج
- شکستگی استخوان جمجمه
- عفونت در بافت مغز محل پارگی پوست یا شکستگی استخوان

روش درمان

- تحت نظر گرفتن بیماران به مدت ۲۴ ساعت در صدماتی که علائم شدید دارند.
- در صورت صدمات خفیف با تشخیص پزشک بیمار به منزل فرستاده شده ولی در صورت بروز علائم هشدار باید سریعاً به پزشک مراجعه نمود.

علائم هشدار

- خواب آلودگی شدید و منگی غیرطبیعی به شکلی که بیمار از خواب بیمار نشود.
- استفراغ های مکرر
- تار شدن بینایی
- تشنج
- خونریزی یا تراوش مایع شفاف از بینی و گوش ها

○ سردرد شدید و مداوم که به استامینوفن جواب ندهد

مراقبت های لازم برای بیماران ضربه به سر در منزل

۱. داشتن استراحت لازم و کافی براساس دستور پزشک
۲. بالا قرار دادن سر تا زاویه ۳۰-۴۵ درجه
۳. پرهیز از مصرف غذاهای سنگین در چند روز اول.
۴. مصرف داروهای تجویز شده در زمان مناسب و به طور منظم.
۵. خودداری از انجام ورزش های سنگین که احتمال ضربه به سر را افزایش می دهد.
۶. در صورتی که بخیه بر روی پوست سر دارند حداکثر یک روز در میان پانسمان تعویض گردد و پس از ۷ روز بخیه ها کشیده شود.
۷. بیماران با صدمات شدید به سر حداکثر ۱۵-۱۰ روز نیاز به بستری در بخش مراقبت ویژه مغز و اعصاب بیمارستان جهت درمان دارند و جهت درمان بعضی از خونریزی های مغزی، نیاز به اعمال جراحی و تخلیه لخته می باشد.

مراقبت در زمان تشنج

- اطراف بیمار را خلوت کنید و وی را از دید افراد کنجکاو دور نگاه دارید.
- در صورت امکان بیمار را روی زمین قرار دهید.
- سر را با استفاده از یک بالش محافظت نموده و از بروز آسیب دیدگی پیشگیری نمایید.
- لباس های تنگ که به بدن فشار وارد می آورند را باز کنید.
- هر نوع اسباب و اساسیه که در منزل ممکن است هنگام بروز تشنج به بیمار آسیب برساند را خارج کنید.
- برای کاهش احتمال گازگرفتگی زبان و لب ها از یک وسیله نرم بین دندان ها استفاده کنید.
- هرگز سعی نکنید تا فک های بیمار را که در اثر اسپاسم عضلانی به هم فشرده شده اند به هم باز کنید و چیزی بین

آنها قرار دهید، نتیجه چنین عملی می تواند شکستن دندانها و آسیب دیدگی زبان و لب ها شود.

- هیچ کوششی در جهت مهار یا محدود کردن حرکات بیمار در زمان تشنج نباید صورت گیرد.
- در صورت امکان بیمار را به یک پهلو خوابانده و سر وی را اندکی به طرف جلو خم نمایید تا زبان به سمت جلو متمایل شود.

نکته مهم در رابطه با رژیم غذایی

- اگر شما داروی ضدصرع مانند فنوباریتال، فنی توئین یا پیریمیدین استفاده می کنید، حتما مکمل ویتامین D را مصرف کنید تا موجب نرمی و شکنندگی استخوان هایتان نشود.
- تا زمانی که تشخیص قطعی داده نشده است، نباید هیچ گونه دارویی به فرد داده شود و بیمار باید تا زمانی که خطر رفع نشده است، در رختخواب استراحت کند.
- اگر پس از وارد شدن ضربه به سر، شاهد بروز علائمی مثل حالت تهوع، سردرد و تپش قلب شدید باید سریعاً به پزشک متخصص مغز و اعصاب مراجعه کنید.

منبع:

برونر سودارث، مغز و اعصاب و عروق، ۲۰۰۹

جهت کسب اطلاعات بیشتر و پیگیری با واحد ارتقا سلامت بیمارستان امام حسین(ع) تماس حاصل فرمایید.

۰۲۶۳۴۱۹۳۳۸۰

بسمه تعالی

بیمارستان امام حسین(ع)

ضربه به سر

جهت مطالعه عموم مردم

واحد ارتقاء سلامت بیمارستان

اردیبهشت ۱۴۰۵